
Witboek Pensioenen draagt bij aan noodzakelijke discussie over houdbaarheid pensioenstelsels

De Europese Commissie (EC) heeft op 16 februari 2012 het Witboek Pensioenen 'Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen' gepubliceerd. Het Verbond van Verzekeraars verwelkomt dit Witboek. Volgens verzekeraars levert het een belangrijke bijdrage aan de brede maatschappelijke en politieke discussie over de houdbaarheid van pensioenstelsels op lange termijn. Ook draagt het Witboek bij aan de discussie over een betere werking van de interne markt, arbeidsmobiliteit, meer pensioenbewustzijn van werknemers en een verhoging van de arbeidsparticipatie van vrouwen en oudere werknemers.

In dit position paper geeft het Verbond zijn visie op een aantal thema's dat wordt behandeld in het Witboek, zoals de toekomst van een Europese pensioenmarkt, het belang van communicatie en transparantie en de wens tot herziening van de richtlijn voor pensioenfondsen; de IORP-richtlijn.

Het Verbond stelt als uitgangspunt dat de lidstaten zélf verantwoordelijk zijn voor de inrichting van de pensioenstelsels. De uitdagingen waar ze voor staan, kunnen wél gecoördineerd worden aangepakt. Het Verbond staat achter een Europese methodiek die tot meer transparantie en vergelijkbaarheid leidt, waarin ruimte is voor verschillen tussen de diverse typen pensioenregelingen en de Europese stelsels.

De financiële crisis heeft duidelijk gemaakt dat zowel het pensioenstelsel als de overheidsfinanciën in Europa moeten worden versterkt. De Commissie onderstreept in het Witboek dat het belang van de aanvullende pensioenen en het belang van de Europese coördinatie daarmee ook toeneemt. Het Verbond deelt deze visie. Met het oog op de vergrijzing is het voor de EU als geheel van groot belang dat er tijdig maatregelen worden genomen om de pensioenstelsels (en dus overheidsfinanciën) beter in te richten.

Diversiteit

Binnen de EU bestaat een grote diversiteit aan pensioenstelsels. Dat maakt Europese coördinatie complex, maar juist die diversiteit moet worden gerespecteerd. Lidstaten kunnen door al die verschillende benaderingen van elkaar leren aan de hand van 'best practices'. Kaders in de vorm van guidelines en de open coördinatiemethode zijn in die zin goede initiatieven. Het Verbond vindt het een primaire rol van de EC om lidstaten met de open coördinatiemethode te stimuleren om van elkaar te leren. Zodra grensoverschrijdend verkeer plaatsvindt én andere middelen niet adequaat of haalbaar zijn, is EU-wetgeving aan de orde.

Een toename van grensoverschrijdend pensioenverkeer?

In theorie kunnen Nederlandse verzekeraars pensioenregelingen uit andere EU-lidstaten uitvoeren. Levensverzekeringsrichtlijnen hebben de Europese markt vrijgemaakt voor dit doel. De praktijk is echter anders: voor zover bekend voeren Nederlandse pensioenverzekeraars geen grensoverschrijdende pensioenregelingen uit. De belangrijkste reden is dat het contractenrecht, de regels van algemeen belang en de fiscaliteit in iedere lidstaat anders zijn. De ervaring met de huidige IORP-richtlijn is vergelijkbaar. Een herziening van deze richtlijn zal niet alle problemen kunnen oplossen, maar is wel een belangrijke stap. Uit onderzoek blijkt dat internationale en groot-MKB ondernemingen in de toekomst overwegen hun pensioenregelingen pan-Europees onder te brengen wanneer de regelgeving minder ingewikkeld en verschillend zou zijn. Een meer consistente benadering in de regelgeving kan leiden tot een verbetering van deze grensoverschrijdende marktactiviteiten en daarmee ook het behalen van schaalvoordelen voor de aanbieders.

Het belang van communicatie en transparantie

Pensioen is een complex product en het pensioenbewustzijn is helaas erg laag. Goede en transparante informatie is een kritische succesfactor om het pensioenbewustzijn naar een hoger plan te tillen. Pensioendeelnemers moeten helder en begrijpelijk worden geïnformeerd, waarbij het beginsel van proportionele informatieverstrekking leidend moet zijn: een (ongerichte) overkill aan informatie helpt de deelnemer niet. In Nederland is de afgelopen jaren hard gewerkt aan een structurele verbetering van de communicatie over pensioenen richting de (ex-)deelnemer. De Nederlandse verzekeringssector biedt vanuit haar expertise graag voorbeelden en de *lessons learned* aan, om ook in Europa deze discussie te versterken.

Europese pensioenregisters: een goed initiatief

Een belangrijke manier om de belemmering van arbeidsmobiliteit te beperken, is het invoeren van pensioenregisters op nationaal niveau. Het Verbond verwelkomt daarom het initiatief om te stimuleren deze pensioenregisters ook in andere EU-lidstaten op te zetten. Op deze manier is via internet inzichtelijk hoeveel pensioen in welke EU-lidstaat is opgebouwd.

Internationale waardeoverdrachten

De EC wil de werkzaamheden hervatten om internationale waardeoverdracht beter mogelijk te maken. De internationale waardeoverdracht zou worden ingezet voor het behoud van pensioenrechten. Wij zijn van mening dat het behoud van pensioenrechten in het pensioensysteem van het betreffende land geregeld moet worden, maar dat internationale waardeoverdracht een stap te ver is gezien de grote verschillen in de stelsels. Een goed functionerende koppeling van pensioenregisters tussen de verschillende lidstaten zal ervoor zorgen dat pensioenrechten goed terug te vinden zijn en kunnen worden uitgekeerd aan de pensioengerechtigde.

‘Compensating Layer’-filosofie

Het Verbond is van mening dat het Nederlandse kader met de drie pensioenpijlers niet alleen een bijdrage levert aan de rechtvaardigheid van het pensioenstelsel, maar ook aan de houdbaarheid van de pensioenstelsels in de EU – en daarmee ook aan de EU 2020-strategie van de EC. Een toegankelijk fiscaal kader voor aanvullende particuliere pensioenregelingen stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van de burger. En het leidt tot een goede balans tussen de eerste, tweede en derde pijler. Nederland heeft al geruime tijd ervaring met een dergelijke benadering.

Herziening van de IORP-richtlijn voor pensioenfondsen: samenhang met de Solvency II-richtlijn

De ontwikkelingen op de financiële markten hebben aangetoond dat financiële zekerheid stevige buffers vergt. Voor verzekeraars heeft dit tot strengere solvabiliteitseisen geleid: het nieuwe solvabiliteitsregime Solvency II. De verschillen tussen de eisen voor pensioenfondsen en verzekeraars zijn toegenomen met de aanstaande invoering van Solvency II – ondanks het feit dat verzekeraars in Nederland voor het aanbieden van tweedepijlerpensioenen te maken hebben met dezelfde sociale- en arbeidswetgeving als pensioenfondsen. Zo'n vijftien procent van de werknemers heeft via de werkgever een (tweede pijler) pensioen bij een pensioenverzekeraar.

Voor het gehele pensioenstelsel moet gelden dat de solvabiliteitseisen naadloos aansluiten bij de mate van zekerheid die de deelnemer heeft. De solvabiliteitseisen moeten niet louter zijn gebaseerd op de juridische entiteit van de pensioenuitvoerder.

Op basis van het karakter en het risico van het pensioenproduct kunnen verschillen in zekerheid en bijbehorende solvabiliteit echter wel gerechtvaardigd zijn. Dat geldt ook voor het wel of niet bestaan van mechanismen om premies of pensioenaanspraken tussentijds aan te passen. Het Verbond vindt het belangrijk dat de mate van zekerheid tot uitdrukking komt in de solvabiliteitseisen, dat deze transparant is en ook expliciet wordt gecommuniceerd naar de (toekomstige) deelnemers.

Het Verbond verwelkomt daarom het initiatief van de Europese Commissie om bij de herziening van de IORP-richtlijn de samenhang met Solvency II nader te bezien.

Een aantal elementen uit de Solvency II-regelgeving is namelijk geschikt voor de gehele pensioensector. Denk aan het uitgangspunt van risicoafhankelijke kapitaaleisen met marktwaardering van bezittingen en verplichtingen of aan de elementen voor governance en transparantie. Binnen het Europese kader moet er ruimte zijn voor de verschillende pensioenstelsels. Een gezamenlijke basismethodiek kan leiden tot beter inzicht en vergelijkbaarheid, waarbij er voldoende ruimte moet zijn voor de kenmerkende verschillen tussen de diverse typen pensioenregelingen binnen de Europese stelsels.

Het basisbeginsel *‘same risks, same rules, same capital’* vinden wij hiervoor een goed uitgangspunt, zeker omdat het niet hoeft te leiden tot enorme extra pensioenlasten. Het beginsel dwingt tot transparantie en laat ruimte om verschil in risico's tot uitdrukking te laten komen door bijpassende regels en kapitaaleisen.

Conclusies en aanbevelingen

Het is in het belang van de deelnemers en begunstigen dat de kapitaalvereisten daadwerkelijk de zekerheden en de risico's reflecteren en dat hierover transparant wordt gecommuniceerd.

De solvabiliteitseisen moeten niet louter gebaseerd zijn op de juridische entiteit van de pensioenuitvoerder. Het Verbond staat achter een Europese methodiek die leidt tot meer transparantie en vergelijkbaarheid, waarbij ruimte moet zijn voor verschillen tussen de diverse typen pensioenregelingen en de Europese stelsels. In de discussie rond de IORP-herziening moet de samenhang met de richtlijn Solvency II voor verzekeraars nader worden bekeken.

Tot slot: de Nederlandse verzekeringssector is graag bereid de kennis en ervaring op het gebied van pensioenen te delen met de andere lidstaten en stakeholders in de EU.

In position papers geeft het Verbond van Verzekeraars zijn mening, standpuntbepaling en argumentatie daarbij over een concreet vraagstuk of actuele ontwikkeling op het snijvlak van politiek, samenleving en verzekeringsbedrijf.

Gebruik (van delen) van de tekst van het position paper is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Dit position paper is tevens te vinden op de website van het Verbond van Verzekeraars: www.verzekeraars.nl onder de button 'Publicaties/Downloads/Position papers'.

Meer informatie over de inhoud van dit position paper:
mw. M.C.C. van Westing MA
telefoon: 070 - 333 86 22
e-mail: m.van.westing@verzekeraars.nl

Dit is een uitgave van het
Verbond van Verzekeraars
Bordewijklaan 2
Postbus 93450
2509 AL Den Haag